

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Elyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 14.

Tisztességtelen verseny.

(K. Ö.) A kereskedelmi minisztérium
 a hó 15-ére szaktanácskozást hívott
 össze a tisztességtelen verseny ellen ké-
 szült törvényjavaslat megvitatására.

A kereskedelmi tisztesség a gazdasági
 élet és az üzleti forgalomnak képezi az
 alapját.

Aki ez ellen vétkezik, legyen az ke-
 reskedő, iparos, avagy gazda, az a gaz-
 dasági élet rendje ellen vétkezik. Sajnos,
 hogy nálunk oly könnyedén túteszi ma-
 gal a kereskedő és iparos az üzleti tiszt-
 lességen és bizonyos gazdasági előnyök
 kedvéért oly eljárást használ, mely az
 üzleti tisztesség elveivel össze nem egyez-
 tethető. És nálunk a tisztességtelen eljá-
 rást egyszerűen élelmességnek nevezik.
 Sajnos, de való tényeket mondunk. Egy
 kereskedelmi bukás kereskedelmi körök-
 ben nemhogy megvetést szülne, hanem
 ellenkezőleg irigységet kelt, mert mindig
 ott lappang annak a sejtése, hogy a bu-
 kott egyén a bukás révén anyagi elő-
 nyökhöz jutott.

Ez a közérzetnek mondható gondol-
 kodás borzasztó hatással van a kereske-
 delmi tisztesség kialakulására. Mert ha ő
 úgy gondolkodik, hát akkor miérei nem
 is. Egy ügyes üzletáruházás, árverés

vagy végeladás százaknak gondolkodását
 méltatlanság és a tisztességtelen ver-
 seny minden eszközeit fogják igénybe
 venni, hogy tisztességtelen uton gazda-
 godjanak.

Bocsánatot kérünk, ha talán túlsötét
 színben látjuk kereskedelmünk kinövését,
 de tesszük azt azzal a jó szándékkal,
 hogy az irányadó körök és első sorban
 a magyar kereskedelem figyelmét felhív-
 juk az üzleti tisztességgel meg nem
 egyeztetelhető eljárásokra, melyeknek nem
 lapsolni kell, hanem megvetéssel kell
 sújtani. Lám Németország kereskedelme,
 mely lassan a világpiacokon a legelső
 helyet foglalja el, az üzleti tisztességnek
 köszönheti nagyságát. Kereskedő és köz-
 zönség egyaránt örökdió az üzleti tisztess-
 ség felett és szigorú megbüntetését köve-
 teli annak, aki ez ellen vétkezni mer.
 De nálunk -ok ideig egy szót sem volt
 szabad szólni a kereskedelem ellen, még
 akkor sem, mikor igazán rászolgált. Min-
 dig azzal álltak elő, hogy a kereskedelem
 fontos tényezője a nemzeti vagyonszer-
 zésnek és mint ilyen, erőit csak abban
 az esetben képes kifejtetni, ha szabadsá-
 gában korlátozva nincsen.

Jól van, jól. Senki sem akarja két-
 ségbe vonni a kereskedelem fontos gaz-
 dasági hivatását és senki sem akarja
 szabadságában korlátozni, de már az
 ellen közérdekből is fel kell szólni, ha
 a kereskedelem a szabadság örve alatt

az üzleti tisztesség ellen vétkezik. Avagy
 ki akarja a kereskedelmet szabadságában
 korlátozni, ha azt követeli, hogy a ke-
 reskedő a meg nem felelő állításokkal a
 közönséget meg ne tévesztsze. Nincs nek-
 kem, mint vevőnek jogom ahhoz, hogy
 tudjam az áru minőségét és származá-
 sát és a kereskedő a kereskedelmi sza-
 badságra támaszkodva, megtéveszthet-e
 és ha megteszi, nem érdemel-e büntetést?
 Ez nem-e éppen olyan tiltott cselekmény,
 mint minden magánjogi sérelem? Az
 üzleti tisztesség nincs senkinek annyira
 érdekében, mint éppen a kereskedőnek.
 Az üzleti tisztességnek sohasem marad-
 nak el az anyagi előnyei. A kereskedő-
 nek az legyen a vezérelve a közvetítés
 terén és a közö ség szívesen áll rendel-
 kezésére abban az akcióban, hogy a
 tisztességtelen versenytárs elvegye méltó
 büntetését.

Bármily célravezető intézkedéseket is
 tartalmaz azonban a jelzett törvényja-
 vaslat, a tisztességtelen versenyt csak
 abban az esetben tudjuk majd a kellő
 határok közé szorítani, ha az azt elő-
 idéző okot is megtudjuk szüntetni. Ez
 pedig a kereskedelem tultengése. Nagyra
 voltunk azzal, hogy sikerül majd nálunk
 nagykereskedelmet megteremtteni, holott
 csak szatócskereskedelem biz az, mely
 nálunk a közvetítést ellátja. A szükséges
 tőke és elegendő szakértelem nélkül
 boldogtalan tódul a kereskedelmi pályára

"TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Üti levelek

a magyar gazdák németországi tanulmányutjáról.

Köln, 1907. június 7.

IV.

Rüdesheimből a társaság a Rajnán hajózva
 Neuwiédbé ment, hol a gazdák szövetségének
 központi irodáját nézte meg. A szövetségi
 eszme Németországban igen népszerű, ami
 Raiffeisennek, a szövetségi eszme apostolának
 érdeme.

A szövetségi pompás reggelire hívta meg
 a magyar gazdákat, mely szíveslátást Miklós
 Ödön főrendiházi tag köszönte meg.

Ez alkalommal Kreth kormánytanácsos
 ismertette a szövetségi eszme előadta, hogy a
 zsidók Németországban is nagy tért kezdtek
 hódítani s ezt csak a szövetségi eszme nép-
 szerű tételével és szövetségi alakításával

lehetett ellensúlyozni; illetve megakadályozni.
 Érdekes, hogy éppen ezért ajánlta nekünk ma-
 gyaroknak a szövetségi eszme felkarolását.

Tegnap a társaság Kölnbe érkezett, hol a
 Hotel du Nordban lett elszállásolva.

Ma 6-án a társaság részt vett a düsseldorfi
 vándor kiállítás megnyitóján, mely alkalomra és
 a kiállítás tartamára a német országos gazda-
 sági egyesület szabadjegyet bocsátott a társaság
 tagjainak rendelkezésére.

A kiállítást Lajos herceg Vilmos császár
 harmadik fia nyitotta meg nagy ünnepség kö-
 zepette, mely alkalommal elővezették a kiállít-
 tott loanyag legszebb darabjait.

A társaság 9-ig maradt Kölnben a kiállítás
 megtekintésére.

A düsseldorfi kiállítás mezőgazdasági vándor-
 kiállítás, aminőt minden évben ugyan, de az
 ország különböző részén tartanak; az egész or-
 szág kerületekre van osztva s minden évben
 máshol tartják az inkább helyi érdekű, de
 mégis nagyszabású kiállítást. Dacára azonban a
 kiállítás helyi és kisebb jellegének az uralkodó

a fiát küldi le a megnyitáshoz, aki megnyitó
 beszédében buzdítja a gazdákat a tovább mun-
 kálkodásra. Külföldi gazdáknak sok gondolko-
 dásra alkalmat adó jel nség!

A megnyitó ünnepélyen követendő példa
 gyanánt, hogy milyennek kell lenni a katonaság
 részére nevelendő loanyag, felvonult egy
 szakasz könnyű lovas, egy üteg könnyű tüzér
 és egy ágyúval nehéz tüzér lovasság, amit a
 jelesebb állatok elővezetése követett s mindezt
 a királyi herceg végignézte.

A felette érdekes kiállítás kiterjed a me-
 zőgazdaság minden ágára s még a nem szak-
 értő is gyönyörűséget talál benne.

A kiállítás megtekintése után a társaság
 egy kisebb intenzív kezelésű birtokot nézett
 meg s amit itt látott, az egyszerűen bámulatba
 ejtő az egész társaságot. A kérdéses birtok
 mintegy 500 magyar hold és a Fröhling család
 béreléi már hosszú idők óta s kezeli minta-
 szerűen.

Ha valakinek nálunk ötszáz holdja van,
 hát urnak ur, de nem valami nagy ur. Itt öt-

Telefon 672.

Slager 3, 4 és 5 koronáért

Telefon 672.

jó minőségű nyári kalapot

és hogy ez a sok egzisztencia megélhessen, kénytelen tisztességtelen verseny útján vivni ki gazdasági előnyöket. Már pedig a közönség nem arra való, hogy felesleges és ennelfogva káros 'egzisztenciák' kilartsan.

A tisztességtelen verseny elleni védekezés a kereskedelem létfeltételeit biztosítja. És amennyiben a sértett félnek akar jogorvoslatot nyújtani, jogi és közgazdasági haladást jelent.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 14.

Elnök: Justh Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Hammersberg László: előterjeszti a pénzügyi bizottság jelentését.

A Ház tudomásul veszi.

Okolicsányi László az állandó igazoló bizottság előadója: Jelenti Beniczky Árpád és Ivánka Imre megválasztását s kéri a 30 nap fenntartását.

A horvát beszéd miatt.

Elnök: Jelenti, hogy a horvát gyorsírók elégtelenek, miért is kéri, hogy intézkedhessék a munkaerő szaporítása iránt s hogy az ezzel járó tetemes költséget kiutalványozhassa.

Héderváry Lehel: Kifejti, hogy a gyakorlat, melyet a Ház a horvátokkal szemben követ, elhamarkodott.

Elnök: Figyelmezteti, hogy a Ház már hozott határozatát nem áll jogában megkritizálni.

Héderváry Lehel: Minden más államban, ahol az államnyelven kívül más nyelven is lehet tanácskozni, ott az a gyakorlat, hogy jelzik, hogy milyen nyelven beszélt az illető, de a beszédet magát nem közlik. Ez az eljárás

Ausztriában is a cseh képviselőkkel szemben. A Ház határozatát nem érinti, de kéri, hogy a megfelelő korlátok között hajtsák végre. A meghatalmazást az elnöknek megadja. (Helyeslés.)

Popovics Dusan horvátul beszél, megállapítja, hogy nekik horvátul beszélni törvénybiztosított joguk van, s hogy a csehek jogi helyzete egészen más; kéri tehát, hogy az elnöknek felhatalmazás adassék meg.

Kovács Ernő: Tüntetését lát abban, hogy a magyarul is tudó képviselők horvátul beszélnek.

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy azt a kérdést ne fejtegesse, mert ehhez a horvátoknak joguk van.

Kovács Ernő: Nem vonja kétségbe jogukat, de kéri az elnökséget, hogy a Ház határozatát csak addig és csak oly mértékben hajtsák végre, míg azt a határozat jogereje megengedi.

Elnök: Felteszi a kérdést, hogy a Ház elfogadja-e a kijelentését és megadja-e az intézkedésre a meghatalmazást.

A Ház a meghatalmazást nagy többséggel megadja,

Szterényi József államtitkár: Személyes megtámasztás címén szól. Reflektál Suciú Györgynek felszólalására, melyben őt azzal vádolja, hogy a javaslat felosztása körül inkorektség terheli. Kijelenti, hogy a javaslat szétosztásán semmi betolyást nem gyakorol, ez nem is az ő hatásköre, hanem a Házé. Egyéni integritásának tartozik azzal is, hogy a vádakat a leghatározottabban visszautasítja. (Helyeslés.)

Suciú György: Személyes kérdésben kér szót. Azt mondja, hogy Szterényi államtitkár úgy bánt a horvát képviselőkkel, ahogy képviselőkkel nem szokás bánni.

Elnök: Szólót ezért a kifejezésért rendretasítja.

Surmin: Tovább beszél és a javaslatról szól.

Elnök: Figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál, mert különben megvonja tőle a szót. (Helyeslés.)

Surmin György: Folytatja fejtegetéseit és az elnökséget is szabálytalansággal vádolja a javaslat kiosztása körül.

Elnök: Szólótól megvonja a szót s egyben kijelenti, hogy a javaslatot május 13-án terjesztették be s ő azt rögtön kinyomatta s május 16-án szétosztotta s minden képviselő kapott belőle egy példányt.

Nem áll tehát, hogy bármely képviselő is ne kapott volna javaslatot s azt a vádat, hogy visszaélés történt volna, a leghatározottabban visszautasítja.

Következik a

vasutas javaslat.

Budislajevic Budi: Horvátul beszél s mielőtt eltér a tárgytól

Elnök: figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Budislajevic Budi: Horvátul beszél.

Hellebranth Géza: Közbeszól horvátul Te-kujel (Derűltség)

Elnök: A képviselő urat rendretasítom, mert a képviselő urnak nincs joga a magyar parlamentben horvátul beszélni. Ez a jog csak a horvátokat illeti.

Mursa Gyula: Nekik sincs joguk. (Zaj.)

Elnök: Mursa Gyula képviselőt rendretasítja.

Budislajevic Budi: Folytatja beszédét.

Elnök: Nagyon kérem a képviselő urat, hogy ne beszéljen a cselédtörvény javaslatról, még több olyanról, amelyeket a Ház már elfogadott, sőt már szent síve is vannak. Ha így folytatja, akkor minden figyelmeztetés nélkül megfogja vonni tőle a szót.

Budislajevic Budi: Folytatja. Majd szünetet kér.

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után

Justh Gyula elnök: Az ülést újból megnyitja.

Budislajevic: Horvátul folytatja beszédét.

Rakovszky István alelnök: 12 óra 30 perckor elfoglalja az elnöki széket.

Elnök: Supilo képviselő urat felhívom, hogy a tanácskozást ne zavarja.

Budislajevic: Folytatja s ismét szünetet kér.

Elnök: az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet után

Elnök: Az ülést újból megnyitja. Bejelenti, hogy a földművelésügyi miniszter ur holnap válaszolni fog a Pozsgay és Hirtenstein interpellációjára. *Budislajevic* képviselő urat illeti a szó.

Budislajevic: Folytatja beszédét és kibeszéli az ülést.

Beszéde közben hét óra felé a szónok sok pausát tartot, s ezért az elnöklő *Rakovszky* figyelmeztette, hogy ne tartson szüneteket, mert különben más szónokot fog felhívni.

Erre *Popovics* Dusan németül közbeszölt,

száz magyar hold már uradalom számba megy és jövedelmez is annyit, mint nálunk egy kisebb uradalom. A Fröhling család bérlete 70,000 mondd hetvenezer márkát jövedelmez tisztán, ami a mi fogalmaink szerint lehetetlennek látszik. Ennek az óriási nagy jövedelemnek a titka a nagy forgó tőkében, a precíz felügyelet és a helyi viszonyok előnyös kihasználásában van. A tér és az idő rövid ahhoz, hogy bővebb részletezésekbe bocsátkozzam; ez már a szaklapokba tartozik.

Általános az a nézet, hogy a német nem vendégszerető. Lehet, hogy így van, de az tény, hogy nekünk e tekintetben absolute nem lehet panaszunk, olyannyira, hogy szinte terhes a sok meghívás és az ezzel kapcsolatos sok toasztzás! Fröhlingék is szeretetreméltó kedvességgel fogadtak bennünket, szíves vendégszeretűket mi a házi kisasszonynak és házi asszonynak küldött szép csokorral köszöntük meg.

Sok vidék van Magyarországon, hol a sok barna szén kihasználatlanul ott hever, mert még nem elég érett a használatra! Lám a német nem így csinálja, az bizony »brikettet«

csinál a hasznavehetetlennek látszó szénből s pompásan értékesíti. Köln mellett van egy ilyen gyár, melyet megnéztünk. A barna szén meg-szárítják, vıztartalmát elveszik, a megmaradt tömeget megörlik és formákba sajtolják s gy nyerneken nagyon jó tüzelő anyagot, melynek mázsáját körülbelül 1 K 60 fillérért értékesítik a mi pénzünk szerint.

Göttingu, 1907. június 10.

Kölnből a magyar gazdák Göttingába mentek a híres Beseler-féle birtok megnézésére. Beseler Németország egyik legkiválóbb gazdája s főleg a zab és buza vetőmag nemesítésével foglalkozik s ér el óriási eredményeket.

Beseler magnemesítése röviden abból áll, hogy először a zabtőldön kiválasztja a legszebb s az átlagnak megfelelő töveket, ezekből ismét kiválasztja a legjobbakat s ezt tenyésztí évenként tovább.

Göttingából a társaság Halleba megy, hol a gazdasági kamarát és a gazdasági egyetemet nézi meg.

Földes Béla.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testhelyt, megőríti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értékesen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenki „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. Doo. — Árs évenként 4.— koronás.

mire Rakovszky rendreutasította; mondván, hogy horvátul szabad beszélni, de németül nem.

Az ülés vége 3 órakor.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Tegnap rövidesen végeztek a városi közgyűlésen a még hátralevő ügyekkel.

Néhány városatya jelent csak meg, különösen a közgyűlés elején alig voltak 3—4-en a bizottsági tagok.

Vita csupán egy tárgynál, az Ezredévi emléktéri gyaloghíd vashidval való kicserélése kérdésénél. De a többség a tanács javaslatát fogadta el.

A közgyűlés letolyása a következő volt:

Glac Antal főispán elnököt.

Jelen voltak:

Dr Döry Ferenc, Hlatky Endre, dr Hoványi Gyula, Kiss Dávid, Mezey Mihály, dr Pácz Sándor, Stark Gyula, dr Várady Zsigmond, dr Adorján Emil, Balogh Döme, Cser János, Schwartz Izidor, Lövenstein Zsigmond, Kiss Elek, Lewitter Miksa, dr Moskovits József, Rimler Károly, Bordé Ferenc, dr Istvánffy István, Juricskay Barnabás, dr Cseresnyés Béla, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton, Sztarill János, Köszeghy József, Markovits Sámuel.

Az első napi gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után a még hátralevő ügyek elintézésére tértek át.

Vashid gyalog közlekedésre.

A tanács előterjesztette a felső gyaloghíd helyett építendő gyalog közlekedésű vashid terveit és költségvetését. A költségek 60000 koronára vannak felvéve.

Dr Hoványi Gyula a város fejlődésére való tekintettel helyesnek tartaná, hogy ne gyalog vashidat, hanem kocsiközlekedésre is alkalmas vashidat építsenek. Így hosszú időre ki lenne elégítve a szükséglet. A Nagypiac könnyen való megközelítése fontos ma is és még fontosabb lesz a jövő fejlődésénél. Ha mégis a gyalog vashid építését fogadják el, azt 2 méter helyett 4 méter szélesre állapítsák meg, sima, lépcsőnélküli feljáróval. Ha ezen módozatot sem fogadják el, mondják ki, hogy újból fahidat építenek. A főmérnök szerint ez 15 évig eltart és csak 15000 koronába kerül. Így nem lesz elvágva a jövőben egy kocsiközlekedésre alkalmas hid építése. Ha most gyalog vashidat építenek, 30 évre el lesz zárva az ut a kocsiközlekedésű hid építése elől. Ezeket indítványozza.

Rimler Károly nem fogadja el a Hoványi Gyula indítványait. Kocsiközlekedésre alkalmas hid építése ezen a ponton forgalmi szempontból lehetetlen, Olasziban nincs alkalmas hozzájáró út. Különbösen is a Nagyhid oly közel van, hogy kocsival pár perc alatt elérhető. Nagyvárad anyagi viszonyainak sem lenne megfelelő a kocsihid építése. A 4 méter széles gyaloghíd sem szükséges, mert nincs oly tömeges forgalom a gyaloghidakon. Ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra.

Köszeghy József a Hoványi Gyula által felvetett eszme megvalósítását 50 év múlva tartja majd szükségesnek. Ma még nem kell ott kocsihid, amelynek költsége 350.000 korona lenne. A két méteres hid tökéletesen elég széles, 4 méteres hid 30000 koronával többbe kerülne.

Dr Hoványi Gyulát az ellenérvek nem győzték meg. Ha most nem kell még kocsihid, akkor fahidat építtessenek, 15000 koronából s így nem zárják el az utat, hogy a jövőben kocsit építhessen a város.

Lövenstein Zsigmond felemlíti, hogy már 20 év óta kéri egy Velence és Olasz közötti hid felépítését, de erre nézve semmit sem tesz a tanács, hanem más helyen vashidakat építenek. Utasítsák a tanácsot, hogy a velencei hidra mielőbb terjeszsen elő javaslatot.

Ezután a tanács javaslatát változatlanul elfogadták.

A tanács előterjesztette, hogy a Városliget rendezése alkalmából a főmérnök és főszámvevő véleményét kikérte a városligeti tó és eddigi rendezésre vonatkozólag s a számadásokból kitűnt, hogy 20 év alatt, a saját fáradságától eltekintve, Rátkay József a sajátjából 4012 koronát költött a ligetre és tóra, amelyek ma már tekintélyes összeget képviselnek. A tanács Rátkay buzgó fáradozásának elismerése mellett javasolta, hogy a szóban levő 4012 koronát a város tizesse ki Rátkay Józsefnek.

Az előterjesztést általános helyesléssel elfogadták.

Elhatározta a közgyűlés, hogy feliratot intéz a kultuszminiszterhez, amelyben rámutat, hogy egy kulturpolitika előfeltételei megvannak s a kormány egy kulturpalota felépítésénél anyagilag támogassa a várost.

A Herczegh Jenő elbocsátásával megüresedett irnoki állást a júliusi közgyűlésen választás útján töltik be. A pályázati kérvények a főispánhoz címezve, július hó 4 én délután 5 óráig a polgármesteri hivatalnál nyújthatók be.

Az esküdtek alaprajstromának összeállítására dr Hoványi Gyulát és Schütz Albertet választották be.

A többi apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

A belényesi román népgyűlés.

Befejezték a vizsgálatot.

Tagadnak mindent.

Az április hó 14 én Belényesben tartott botrányos román népgyűlés utó hullámai még mindig nem csendesültek le teljesen. Ismeretes ugyanis, hogy a népgyűlés román izgatók ténykedésének szüleménye volt Apponyi javaslatára ellen. Azon a népgyűlésen a csendőrségnek is közbe kellett lépni, hogy a fanatizált tömeget féktelenségétől vissza tartsa. A románok az előidézett verekezés közben megsebesítették az ottani rendőrbiztost is.

A járási főszolgabíró megindította a vizsgálatot ez ügyben annak kiderítésére, hogy kik voltak előidézői annak, hogy a különben békés természetű románokat fanatizálták.

A vizsgálat e hó 7-én vette kezdetét és tegnap ért véget. A nehéz és huzamos vizsgálatot Ertsey Kálmán szolgabíró vezette. A kihallgatásra be volt idézve összesen 48 ember a vezérekkel együtt. Azok azonban, kiknek érdekük volt félni a következményektől, a tárgyalás napján megjelentek a község határában és az érkező tanukat arra birták, hogy ne mondják meg az igazat, mert amugy sem kell nekik megesküdni.

A románok félve a következményektől tagadtak mindent. Mindössze két ember volt kiket a vezérek nem tudtak megnyeri maguknak.

Ezek elmondták, hogy a román izgatók végig járták a községeket s a népet a magyarság ellen lázították. Nevezetesen azzal igyekeztek hatni a népre, hogy azt mondták:

— A magyarok ellenségeitek nektek. Elveszik most a templomaitokat, iskoláitokat s el akarják törölni a román nyelvet.

Ez és ehhez hasonló trázisok hatottak s a nép általa fanatizálva lett s képes lett volna mindenre.

A két ember vallomására az agitátorok

azt felelték, hogy az nem telet meg a valóságnak. Ezek azért vallottak ellenük, mert haragosaik nekik. Az agitátorok most már azonban nem tagadják azt, miszerint ők jártak a községekben. Azt mondják ugyanis, hogy ők csak keresztül mentek a falvakon és ott csak annyit mondtak.

— Románok jöjjetek a gyűlésre.

Az eddigi vizsgálat eredményéből a keletkezett iratokat betérjesztették a királyi ügyészséghez, mely teljesen ujonnan fogja megkezdni a vizsgálatot s ki fog terjeszkedni arra is, hogy az eddigi kihallgatott tanukat ki bizlatta fel rá, hogy hamisan valljanak.

Sulyos bale et Kardón.

Felrobbant schrapner.

Két ember megsérült.

A katonai gyakorlatoknak most két áldozata fekszik a katonai kórházban. A sérülések igen sulyosak, ezekért azonban felelősségre vonni nem lehet senkit, mert nem vigyázatlanságból vagy mulasztásból keletkezett.

Az esetről adjuk a következőket:

Balázs György tábornok jelenleg Nagyváradon tartózkodik s ebből az alkalomból megvizsgálta a 4-ik honvéd gyalogezredet. A tábornok vizsgálata alkalmából az ezred tegnap a kora reggeli órákban kivonult Kardóra távol-sági lögyakorlatra.

Az ezred felállított bábokra lövöldözött. A célpontok felállítását Rapp Dezső honvédhadnagy teljesítette Dávid Lajos közember segítségével.

A bábok beállításának befejezését a hadnagy nem kürtjelzéssel, hanem egy schrapner felrobbantásával adta tudtára a lövésre készen álló ezrednek. Ez a jelzés egyszersmint a tüzéséget is jelképezte.

Már több lövést is tett az ezred, mikor Rapp hadnagy a bábokat ismét felállította és schrapner robbantó készülékét ismét megindította.

A schrapner olyan ágyutöltelék, melynek felrobbanása szabályozható a benne lévő órakészülék által. Ez a löveg a legveszedelmesebb gyilkoló eszközök egyike, mert vasdarabokkal van megtöltve, melyek a felrobbanás pillanatában szétvetődnek s óriási pusztítást visznek végbe.

Rapp hadnagy mikor megtette a kellő intézkedést a löveg felrobbantásához, azonna biztonsági helyére futott. A löveg úgy volt beállítva, hogy 6 annyi időt nyerjen, míg az előre elkészített helyet eléri.

A löveg szerkezete azonban rossz volt vagy pedig a beállítás volt szabálytalan, mert a löveg hamarabb robbant fel mint kellett volna. Alig tett ugyanis pár lépést a hadnagy, mikor egyszerre iszonyu robbanás rázta meg a levegőt. A löveg explodált.

A hadnagy és a közember vértől borítva feküdtek a mezőn.

A vasdarabok a hadnagynak mellét, karját, fejét s lábát sebesítették meg sulyosan. Dávid Lajos közembernek a fejét érte a löveg egyrésze, ez azonban nem oly sulyos, mint a hadnagy sérülése.

A két ember szerencsétlenségére azonnal be lett szüntetve a tüzelés s intézkedés történt, hogy a sebesülteket Nagyváradra szállítsák.

Rapp Dezső s Dávid Lajos sebeit még ott a helyszínen bekötötték s így hozták be a katonai kórházba, hol azonnal ápolás alá vették.

A hadnagy sérülése igen veszélyes, életben maradásához nincs semmi remény. A közember pár hét alatt elhagyhatja a kórházat, ha sebén komplikáció nem áll be.

Rapp Dezső a fiatal tiszti gárda előtt általánosan mint jómodoru s kellemes fia volt ismeretes. Kötelesség tudó s felelősségi iránt mindig előzékeny volt, azért most súlyos balesete nagy részvétet keltett.

Dávid Lajos közember az öregek közül való, kinek szeptemberben kellene elhagyni a katonaságot.

Az egész ügyben a katonai parancsnokság megindította a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy kit terhel a felelősség a löveg szabálytalan felrobbanásáért.

UJDONSÁGOK.

* **Halász Ferenc Nagyváradon.** Halász Ferenc miniszteri tanácsos ma este Nagyváradra érkezik, hol vasárnap a város intéző köreivel, iskola fenntartóival s a meghívott bizottsági tagokkal értekezletet tart az iskolák fejlesztése ügyében. Az értekezletet Glac Antal főispán hívta össze, ki délelőtt szűkebb körű ebédet is ad.

* **Uj katonai térkép.** A temesvári hadtest parancsnokság tegnap átiratilag kérte az alispáni hivatalt, hogy a megye területén újonnan épített utakról valamint minden fontosabb változásról részletes értesítést küldjön. A katonai parancsnokság új katonai térképet akar készíttetni s ehhez szükségesek a változások feltüntetése is.

* **A megyei pótdát nem fizetik.** A magyar királyi adóhivatal tegnap átiratlag értesítette az alispáni hivatalt, hogy a kivett megyei pótdát a legtöbb helyen nem akarják fizetni. Különösen a vaskóhi járásban szaporodnak — rém módon — hátrányok. Itt ugyanis a vaskóhi körjegyző nem foganatosítja pontosan a végrehajtásokat és így az adó már hat hétet izben is ki van írva. Természetes, hogy a sok évi hátrány annyira felszaporodott már, hogy a szegény lakosság nem képes azt fizetni. A rézbányai körjegyzőség szintén nagy hátrányban van a pótdátokkal. Az adóhivatal most kéri az alispánt, hogy intézkedjék miszerint a körjegyzők idejében foganatosítsák a végrehajtást.

* **Megtagadott hitközség alakulás.** A debreceni baptista hitközség megalakulását még a múlt esztendőben megengedte Kovács József polgármester. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ezzel szemben a hitközség megalakulását nem engedélyezte, mert képesítéssel bíró magyar hírszónokuk nincs, sőt azt sem tudták bizonyítani, hogy előjárásági tagjaik a kívánt elemi képesítésnek megfelelnek.

* **Felfüggesztett körorvos.** Április 4-iki számunkban megemlékeztünk róla, hogy a törvényszék átiratot intézett a megye alispán-

jához, miszerint a köröstarjáni körorvos dr. Luby Lajos hivatásának nem tud megfelelni, sőt a törvényszéken történt kihallgatása alkalmával is azt árulta el magaviseletével. Ennek az átiratnak alapján a központi főszolgabíró megindította dr. Luby ellen a vizsgálatot, melynek során megállapítást nyert, hogy az orvos mint hatósági, ugyanis mint gyógykezelő orvos kötelessége teljesítésére képtelen, miért is őt állásától felfüggesztette. A megüresedett állás teendőinek végzésével dr. Kazay Kálmánt bízta meg a főszolgabíró.

* **Uránia Nagyváradon.** Az utóbbi időben a vidéki városokban mindjobban tért hódít a mozgótényképpel való szórakozás. Az összes nagyobb városokban önálló vállalatok, színházak vannak, ahol kedvesen mulatva szórakozik a közönség. Eddig Nagyváradon csak kávéházakban vannak ilyen mozgóténykép előadások; de sokan vannak, a kik kávéházba nem mennek. Néhány nap múlva Nagyváradon is lesz egy elsőrendű ilyen műlátványosság. A mozgóténykép színház céljaira elegánsan átalakították a Pannonia szüsterénját s ott tartják a budapesti Uránia és Apolló színház műsorához hasonló előadásokat. Közlelőbb már megjelenik az új színházról az értesítés.

* **A gyulai gimnázium új igazgatója.** Mint értesültünk, Szmeccsányi Pál megyéspüspök ő excelentiája Tóth Arpád nagyváradai áldozópap, gyulai gimnáziumi tanárt nevezte ki a gyulai gimnázium igazgatójává.

* **Az alkohol ellen.** Oláhomorog község képviselőtestülete tegnap terjesztette be az alispánhoz határozatát, melyben kimondotta, hogy a korcsmákat vasár- és ünnepnap zárva tartják. E határozat meghozatalára a nagy mérvű iszákosság megfékezése indította a képviselőtestületet.

* **A villamosvasut felebbezése.** A nagyváradai villamosvasut igazgatósága e hó 3-án a Gilányi, valamint a Vámház-utcákon megkezdte a vasuti sinek lerakását, melynek bejelentését azonban csak az előtte való nap tette meg, tehát akkor, mikor már a fürdő vasutak engedélyesei ezt saját részükre bejelentették s így elsőbbségi joggal is bírtak. A tanács a villamosvasut bejelentését nem vette tudomásul s a sinek lerakását megakadályozta. E határozat ellen a villamosvasut tegnap felebbezést adott be. E felebbezésben a vasut igazgatósága azt állítja, hogy a bejelentést már ők régebben megtették, azonban a tanács semmi intézkedést nem hozott erre. A szerződés 16. §-át saját javukra magyarázzák a 25. § megkerülésével s így azt állítják, hogy a tanácsnak nem volt jogában a sinek lerakását meggátolni, mert erre már kormányhatósági engedélye volt az igazgatóságnak, ezt pedig a tanács nem hagyhatja figyelmen kívül.

* **Halálos verekedés.** Komádiból jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap délelőtt borzalmos módon állott bosszút egy munkásember egyik társán, mert az szóval őt megsértette. A Komádi mellett lévő Iszap nevű pusztán Fogas Aurél belényes vidéki mezei munkás tegnap délután eddig ismeretlen okok miatt összeszólközött Balla Togyerrel, mi alatt Balla őt sértő szóval illette. Fogas Aurél erre kést rántott elő s azzal Ballát gyomorba szurta. A

megszurt ember egy félórai szenvedés után meghalt. Fogast letartóztatták s megindították ellene a vizsgálatot.

* **A községi politika.** Dr. Agoston Péter jogakadémiai tanár vasárnap délelőtt fél 11 órakor a magántisztviselők egyesületében előadást tart a községi politikáról.

* **Leesett az eperfáról.** Tegnap délután Feher Arpád helybeli jónévű cipész iparos 6 éves Béla nevű fia felmászott az udvaron lévő eperfára. Mászás közben egy galy eltört s a kisgyermek a földre zuhant. Esése oly súlyos volt, hogy bal lábát eltörte. A súlyosan sérült gyermeket beszállították a kórházba.

* **A nőtisztviselők szervezkedése.** Hogy itt járt Nagyváradon Bródy Schwimmer Rózsa, a budapesti nőtisztviselők egyesületének elnöknője és a legkomolyabban szót a nagyváradai hivatali viselő nők szívéhez, azóta buzgón serénykednek itt a nőtisztviselők, hogy ők is alakítsanak maguknak együletet. Az egyesület-alakítás nehéz munkáját nagy ambícióval és szeretettel végzi a választott szervező bizottság, melynek tagjai már nagyszámu nőtisztviselőt hoztak egybe, akik mind alig várják már, hogy megalakuljon az új egyesület. Hogy pedig az alakuláshoz csakugyan közelebb jussanak, a szervezőbizottság vasárnap délelőtt fél 11 órakor gyűlést fog tartani a Magántisztviselők egyesülete helyiségében, az alakulás megbeszélése céljából. A szervezőbizottság ezúton kéri a nagyváradai nőtisztviselőket, hogy a gyűlésen minél nagyobb számmal jelenjenek meg.

* **A rossz fiu és a jó nadrág.** Egy tanító barátommal történt. Muséli, hogy egyszer munka után fáradtan, busan ballagott haza. A nyomorúságára gondolt. A hogy átlépi a ház küszörvét, s onnan is a nyomorúság hangja kiabál kifol. Az asztal lábánál térdel őt éves fiacskája, a hová az édesanyai löles igazságszolgáltatás juttat a. S még hallatszanak a kemény lecke utóhangjai:

— Haszontalan kölyökl! Mindig csak verekedni, fára mászni! . . . Ki győzne akkor bennetek ruhával. Ez az egy jó nadrágod volt s most már az is rongyos . . .

A gyermek közömbösen hallgatja az anyai intelmeket s csak akkor lágyul el, mikor az édesapja is beleszól esendes, bánatos hangon:

— Látod fiam, én három évig hordtam azt a jó nadrágot; Jóska bátyád két évig s te mindössze egy fél éve, hogy belébujtál, máris elszakítottad . . . Látod, látod milyen könnyelmű, haszontalan gyerek vagy te!

* **Öngyilkosság.** Papp Sándor 71 éves berettyóújfalui szőlőmunkás, a fölötti elkeseredésében, hogy egyik szemére teljesen, a másikkra pedig csaknem egészen megvakult, tegnap déltájban lakóháza mestergereándájára felakasztotta magát. Délben hazatérő neje és gyermekei csak holttestét vághatták le.

EGYESÜLETEK.

* **A Népinevelési egylet gyűlése.** A Bihar megyei Népinevelési egylet választmányja tegnap este tartotta ülését az egylet helyiségében Vasady Lajos elnökléte alatt. A gyűlésen jelen voltak Fetser Antal segédpüspök

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a Poynár ház lebontása miatt

Valódi panama kalapok igen nagy választékban kaphatók.

Telefon szám 553.

uri-divat és fehérmű üzletemet

a színházzal szemben levő áruhódeba helyeztem át s az árusítást leszállított árak mellett megkezdtem.

Dénes B. Béla.

Dus László, dr. Vucskics Gyula, Kovács S. János, Böszörményi Géza, Keszthelyi Zoltán, Stark Gyula, Gábel Jakab, Bodnár János, Bátky Zoltán, Számborovszky Rezső, Auspitz Adolf, Jánosházy János és Réz Mihály titkár. A választmány letárgyalta a közgyűlés elé terjesztendő költségvetést és a közgyűlést június 23-ra tűzte ki.

TÁVIRATOK.

Képviselők párbaja.

Budapest, június 14. Nagy Emil és Farkasházi Zsigmond ma délután 5 órakor vívtérben megpárbajukat a Fodor-féle vívtérben Farkasházi az első összecsapásnál nagyon hevesen támadott, azonban siker nélkül. A második összecsapásnál hirtelen előntette a vér az arcát. Az orvosok megállapították, hogy két éles vágást kapott a homlokán, de sebei nem életveszélyesek.

A felek a párbaj után kibékültek. Farkasházi provokálta még Lovászzy Márton, a M—g felelős szerkesztőjét, mert sértőnek találta magára a M—gnak »Radikális indítványok« című cikkét. A segédök ez ügyben holnap déli órákig tárgyalni.

Micsinal kiszabadulása.

Budapest, május 14. Sopronból jelentik, hogy Micsinai Mihály, a hírhedt postás rabló ma 4 évi raboskodás után megszabadult a fegyházból.

MULATSÁG.

A Legényegylet nyári táncestélye.

A nagyváradai kath. legényegylet ifjúsága 1907. június 23-án, Teleky-utca 13. sz. alatt levő helyiségeinek díszített nagytermében nyári helyisége javára műsorral egybekötött nyári táncestélyt rendez. Belpó-díj: személyenként 1 kor. 50 fill. (Gardes des dames nem fizet), családjegy 3 személyre 3 kor. A műsor kezdete pontban 8 órakor, ennek végeztével kezdődik a táncestély. A nyári táncestélyen Pócsi Laci teljes bandája fog játszani. A jótékony cél érdekében felülfizetéseket köszönettel fogad s nyilvánosan nyugtáz az egyesület. — Az egyesület a napokban küldi szét a meghívót, melynek előmutatása jogosít az estélyen való megjelenésre.

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 57.

A vér lázasan kezdett lüktetni Natália ereiben; Pachotjint egyszerre tolokodónak és ostobának találta és szinte kíméletlenül sietett őt lerázní.

— Ugyan próbálja meg gróf — szölt — nem szerezhetne-e még nekem egy kis fagyaltot.

Pachotjin szolgálatkészen elsietett. Alig távozott, Natália a salontól kilépett a tornácra. Ott nem volt senki; de kün a parkban, — nem igen messze — nem távolabb, mint a mennyire egy szép nő egy meleg nyári estén

idegen férfi kíséretében elbarangolhat, két aialkot vett észre: férjét és a lengyel grófnőt. Szinte kényszerítő impulzus készítette, hogy kövesse őket és szakítsa meg társalgásukat. Már előre lépett, midőn önmaga előtt pirulva megállt. Há már annyira jutott, hogy ily lealázó nyomoruságra is vetemedhetik! Mintha lábai gyökeret vertek volna a helyen — ott állt mozdulatlanul. Amott a parkban; az emberpár is megállt. Látta, amint Lensky lábával toppantva hátravetette bozontos barna fejét. Jól ösmerte e zsarnoki szenvedélyes mozdulatát.

A fiatal asszony szíve hangosan kezdett dobogni — elfordult és visszatért a salonba. Nemsokára Lensky is megjelent és a többiekhez csatlakozott, ugyszintén Löwenskjöld grófnő is. De nem kerülte el Natália figyelmét, hogy ez utóbbi más ajtón át lépett be, mint Lensky. A lengyel nő halotthalvány volt és ajkai lábán égtek. Lensky modorában ellenben semmiféle izgatottság sem volt észlelhető, sőt a szokottnál szeretetreméltóbb volt, minden hölgynek bókkolt és kivételképen, különös kérés nélkül vette fel hegedűjét.

Játzás közben hátat fordított Löwenskjöld-nének, azonban épen ez este ismét oly szívhezsztelő, fájdalmas édességű hangokat csalt ki Amatijából, hogy a jelenlevő férfiak legkomolyabbjai is a nőkhöz csatlakoztak és hódolat-teljesen hajoltak meg művészeté előtt.

Az ideges lengyel nőt a zene alatt síró-görccs lepte meg és zokogva hagyta el a termet. Kevéssel ezután Lensky és Natália a parkon keresztül hazafelé mentek. Az utat, a melyen végighaladtak két oldalt sűrű bokrok szegélyezték, melyeknek lombzata fejeik felett átlátszó boltozatot képezve, csaknem összeért.

A holdfény átszűrődött az ágakon és a lombok árnya, mint kísérteties csipkéminta terült el a sárgás porondon. Tikkasztó meleg, az a levegő nélküli, bágyasztó nappali hőség, mely a lombsűrűben megrekedt, nehezíté meg a lélekzést.

Egyikök sem szólt egy szót. De míg Natália magasra emelt fővel, egyenesen maga elé nézett, férje tekintete mind gyakrabban szegződött reá.

A kastélyban uralgó szokás szerint teljes esti díszben volt és a meleg miatt az arannyal átszőtt fehér burnuszt kissé lebecsátotta puszta vállairól. A holdfény megvilágította vakító nyakát. Fejét kissé félrefordíva tartá. Lensky hiába igyekezett szemibe pillantani; csupán arcának, állának és nyakának édes körvonalaait vehette ki. De, oh, mily bájos volt mindez! Visszatérte óta még sohasem tetszett neki anynyara Valóban, érdemes volt e mellett csak rá is nézni egy másik nőre?!

Egy hirtelen, megbánással párosult fellobbanásának engedve, magához vonta a bájos nőt és forró csókot nyomott vállára. Ő azonban, bizonyos visszautasító ridegséggel, kibontakozott öleléséből. A férfi karjai mintegy benuatn hanyatlottak le, de tekintetét nem bírta levenni róla. Mily magasra tartotta fejét; mily megsemmisítő gögöt fejezett ki az apró szája! Gondolatban most is ott látta Pachotjint, neje szék-támláján áthajolva és kegyének legcsekélyebb jelét lesve.

Ki tudja? Ma már talán meg is bánta — gondolá magában és örült düh fogta el.

***

Körülbelül három nappal ezen esemény után — mely három nap alatt Natália és Lensky ingerült lelkiállapotban egymás mellett folytatták életüket, a nélkül, hogy csak egy szót is váltottak volna egymással, Lensky tudtára adta nejeének, hogy Párisba kell rándulnia, értekezni akarván ottani kiadójával egyik na gyobbszabású művének kiadása iránt; egyúttal felhasználva az alkalmat, meghallgatja Gounod legújabb operáját is. Épen ezért nem is jöhet vissza az nap, hanem csak a következő napon az 5 órai vonattal. Mindezt igen durcásan mondta, meg se csókolt a távozáskor és azonnal elindult az állomás felé.

Már jó messze képzelte férjét, midőn az megfordult és visszatért.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje

Budapest, június 14.

Buza április	13 15	13 35
Rozs április	13 50	13 30
Tengeri május 1907	10 80	11 05
Repeze aug-ra	27 80	28 24
Zab ápr. ra	15 20	16 10

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktözsde 1907 június 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	11 21
Magyar koronajárdék 4%	99
Magyar feletti vasuti államkötvény 4%	83
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	95
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96
Magyar gyermekny. sorsjegy-kötelez.	200
Tisza zab. és szepedi sorsjegy-kötelez.	150
Osztrák járdék ezüstben	99 50
Osztrák járdék papírban	100
Osztrák korona járdék	117
Osztrák járdék aranyban	99
18+0. oszt. államsorsjegyek	155
Osztrák-magyar bankrészevény	17 65
Magyar hitelbank részevény	17 65
Városi villamosvasut.	833
Osztrák hitelbank intézeti részevény	68 50
20 frankos frankos (Napolendör)	683 25
Osztrák magyar államvasuti részevény	19 08
Német birodalmi marka	117 58
London vista	24117
Páris vista	95 47
20 márkás arany	37 40

SZERKESZTŐI PÓSTA.

M. N. A borygyáros zsidó d'lgát olvastuk, de minek írjunk ilyesmit Budapestről? Van efféle alak mifelénk is.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapok.** Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmelények.

50

Egyedüli raktár a birneves **Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.**

Kiváló házikoszt.

Aki kiváló, jó házikosztot akar élvezni, anélkül, hogy a nyári forró napokban otthon főzzön, forduljon hozzám, **Szent János-utca 37.,** vagy a színházi tözsdeben, hol előfizetés két is elfogadnak.

Tisztelettel
Hatvani Károyné.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI
című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várankozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékozást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanúgy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyernek. A nagyközönség leg-
szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közelről érdekli
a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás,
drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv
olvasása útján eleven fogalmakká válnak az
olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv-és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóci ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálosy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Henney Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kün Samuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Liphay Károly.
- Telegrafia és telefonía: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

1907. El. 1/B. 5. szám.

Arlejtési hirdetmény.

Igazságügyminiszter urnak folyó évi május hó 31-én kelt 202271097. I. M. V. számú rendeletével a nagyvárad kir. ítélőtábla elhelyezésére szolgáló s Nagyváradon Tisza Kálmán-tér 6. szám alatt fekvő épületen többféle javítási munkálatoknak foganatosítását 3587 korona 40 fillér (azaz háromezeröttszáznyolcvanhét korona negyven fillér) költség keretén belül engedélyezvén, e munkálatok kivételének biztosítására 1907. évi augusztus hó 1-ső napjának d. u. 4 órájára a kir. ítélőtábla helyiségének földszint 7-ik számú szobájában zárt ajánlati versenytárgyalást fogok tartani.

E célból felhívom a versenyezni óhajtókat, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. u. fél 4 órájáig a kir. ítélőtábla segédhivatali igazgatójánál annál bizonyosabban nyújtsák be, mivel a később érkező, továbbá távirati úton bejelentett vagy posta ajánlatok figyelembe egyáltalán nem fognak vétetni.

A munkálatok csak olyan egyéneknek adatnak vállalatba, akik az építő ipar önálló gyakorlására az ipartörvény értelmében jogosultsággal bírnak, ami kívánatra igazolandó is.

A versenytárgyalásban csak olyan írásbeli ajánlatok vehetők figyelembe, amelyek a hirdetményben foglalt feltételeknek megfelelnek s ajánlattevő által lepecsételve a kitűzött határidőn belül és bérmentve adatként be, melyek mellett a bánatpénz lefizettetett, illetve ennek megfelelő módon

történt letétbe helyezése az illető letéti pénztár letéti elismervényével igazoltatott.

Amennyiben az írásbeli ajánlatot tevők felek a versenytárgyalásnál személyesen jelen lesznek s ezt szükségesnek tartanám, a kitűzött határidőben az írásbeli ajánlatok felbontása előtt szóbeli versenytárgyalást is fogok tartani.

Egyébként minden ajánlatnak tartalmaznia kell:

1. azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő a pályázati hirdetményben foglalt feltételeket a megkötendő szerződés tervezetét, a hozzá tartozó általános és részletes feltételekkel együtt, valamint a műszaki iratokat ismeri és magára nézve kötelezőnek elfogadja;

2. az ajánlati árt hazai pénzértékben kifejezve és pedig az egységarak, valamint a végösszeg feltüntetése mellett. A kettő közötti eltérés esetében az ajánlatban foglalt végösszeg az irányadó;

3. az ajánlattevő nevét, foglalkozását és pontos lakcímét;

4. többek részéről együttesen tett ajánlatoknál azt a nyilatkozatot, hogy az ajánlat tekintetében egyetemlegesen felelősek, továbbá annak a megbízottnak a megnevezését, ki az üzlet vezetéséért felelős, illetve az értesítések átvételére és a kifizetendő összegek felvételére fel van jogosítva;

5. nem önjogi személyek, további társaságok és más jogi személyek részéről tett ajánlatoknál annak a törvényes képviselőnek, vagy képviselőre jogosított más személynek a megnevezését, aki az értesítések átvételére és a kifizetendő összeg felvételére jogosítva van.

Az ajánlattevő zárt ajánlatát a nagyvárad kir. ítélőtábla segédhivatali igazgatójának címére bérmentesen posta útján is elküldheti, de csak a folyó évi augusztus hó 1-ső napjának délutáni fél 4 órájáig beérkező ajánlatok fogadtnak el.

A nem postai úton érkezett ajánlatok átvételéről a kir. ítélőtábla segédhivatali igazgatója kívánatra elismervényt ad.

A zárt ajánlatokat tartalmazó boríték küllapja a következő felirattal látandó el: „Ajánlat a nagyvárad kir. ítélőtábla épületén eszkozlendő javítási munkálatok tárgyában.”

Az ajánlathoz az előirányzott költségösszeg illetve költségvetés végösszegének 5 százaléka vagyis 178 korona bánatpénzként kézpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokkan csatolandó, vagy pedig a nagyvárad kir. adóhivatalának ennek az összegnek hasonló alakban történt letétele nevezett pénztári hivatal szabályszerű letéti nyugtájának bemutatásával igazolandó.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó költségvetés, vállalati általános és részletes feltételek valamint a megkötendő szerződés tervezete a kir. ítélőtábla segédhivatali igazgatójánál (földszint 7. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők.

A beérkező ajánlatok felét a kir. ítélőtábla elnöke, vagy helyettese, illetve a kir. Igazságügyminiszter szabadon dönt s nevezett azok egyikéhez sincs kötve.

Nagyvárad, 1907. június 7.

A kir. ítélőtábla elnöke helyett:

Medvigy Mihály,
kir. ítélőtáblai tanácselnök.

Aláírási felhívás.

a Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligenyit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések négyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész hetenkint 20 fillér befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, ami tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a **MAGYAR BANK** r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és úri-
divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Uj üzlet!

Gyogy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

A „gőzkávé pörköldéhez.”

Aki nagyon jó, zamatos illatu kávé kedvel, az csakis a **TRIESZTI**

— **KÁVÉ és THEA** —

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem létezett módszer szerint vannak frissen pörköltve. — Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnem.

Aki egyszer megízleli, mást nem fog használni.

Kávéimat lemez hordókba tartom az illat és zamat el nem párolgása céljából. Ezen különleges pörkölt kávé kivül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árért bocsájtom forgalomba Tisztelettel

Aszódi Mihály Nagyvárad

Kossuth-utca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 635. sz.

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

Cukorkák és csokoládé különlegességek.

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet!

Gyogy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

Értesítés.

Ár frt

Egy duplafedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra	19.—
Egy duplafedelű omega óra	13.50
Egy duplafedelű ezüst óra pontosan regulálva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—. cylinder szerkezettel	6.50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplafedelű nikkel óra	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség	5.—
Egy hódó óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszeres bámulatos olcsó árban kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Színház-utca, 4. (Adorján-ház.)
Kossuth-utca, (Káptalan-ház.)
Bihar-kávébazsal szemben.

Mezey János és Társa

— Csordás Testvérek utóda. —

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árukkal dusan felszerelt

füszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyvárad i takarékpénztár épületben, hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, csemegeáruk, borok, friss töltésű ásványvizek a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befőzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papir, zsineg, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserváláshoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot. permetezéshez szükséges kékkő (rézgalic) raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

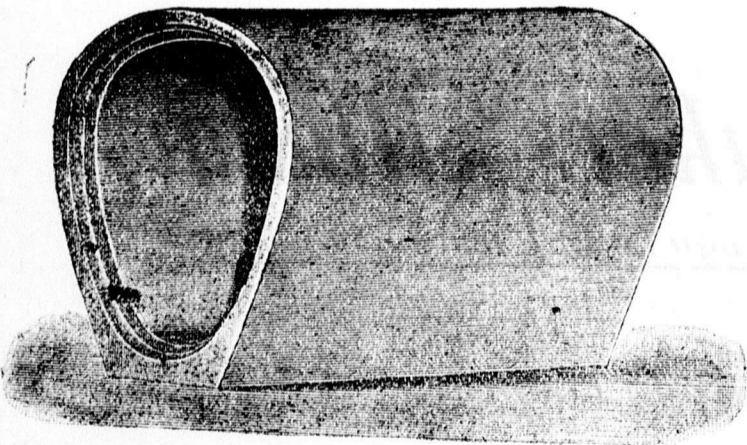
Két jó nevelésű fiu tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

Új vállalat!

Spitz Sámuel

menyezet (Stuccatur) nádszövet, cement-árúk gyára és kavicsbányája
Lakása Sztaroveszky-utca 13.

Telefon szám 561.

Van szerencsém a t. e. közönség b. tudomására hozni, hogy a Köröz-soldalon levő saját telepemem egy cementáru gyárat létesítettem. Készítek nagyon szép fedél cserepet többféle színben. Ugyisintem cement lapokat. Továbbá minden méretű csatorna és átérész csöveket ehhez való előfejeket is minden mérethben. Ajánlom még saját gyártmányu nád-szövetet, mely roz-sda ellen rezezt sodronyba van szöve. — Végül szállítok:

homokot, kavicsot, rostaaljat

helyben saját igáimmal házhoz, vidékre vasuton. A t. e. közönség b. pártfogását kérve vagyok tisztelettel:

Spitz Samuel.

HAÁSZ MANÓ női kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

Mindenkit meglepő nagy mennyiségű nyári ujdonságok érkeztek. Gyönyörű sima és mintázott grenaduok, paplanok, sima és azsurozott ruhavásznak, himzett batisztok és remek kivitelű sephirek, blousok. Ugyisintem batiszt és vászon, himzett ruhák. Továbbá minden cikkben is óriási nagy raktár.

S tekintettel a nállam lévő mindenki által ismert óriási forgalomra, az áraim legolcsóbbak.